

हिमसंस्कृतवार्ता:

दैनिक ई-संस्कृतवार्तापत्रम्

हिमाचलप्रदेशस्य संस्कृतशिक्षकाणां नूतनः प्रकल्पः

पञ्चाङ्गम्

अद्य सिद्धार्थी वि.सं. २०८२,
कलियुगाब्दः ५१२७ शरद-ऋतुः
सूर्यः दक्षिणायनम् आश्विनकृष्णस्य अमावस्या
आश्विन ०६ प्रविष्टांशः मङ्गलमयः भवेत्

■ पृष्ठ-4 ■ वर्ष-4 ■ अङ्क-326

1

सितम्बर 21, 2025

Website- www.himsanskritam.com

Email- himsanskrit@gmail.com

2 शिक्षकाणां अध्यापकपात्रता परीक्षायाः अनिवार्यता विषये सर्वकारस्य मौनं किमर्थम् - जयरामठाकुरः

3 जिला-शिक्षा-प्रशिक्षण-संस्थानम्, नीमचम् इत्यस्य प्राङ्गणे अखिलभारतीयकालिदाससमारोहः - २०२५ सम्पन्नः

4 श्रीमद्भागवतप्रवचनम् - ३३ दशमस्कन्धस्य प्रत्येकं श्लोकद्वारा अथवा गायत्रीमन्त्रद्वारा हवनं कुर्यात्,

तेहरानः स्वस्य परमाणु-कार्यक्रमस्य विषये किमपि अनुचितं पीडनं न स्वीकरिष्यतीति

हिमसंस्कृतवार्ताः। ईरान्-देशस्य विदेशमन्त्री सैयद्-अब्बास-अराघवी इत्येषः उक्तवान् यत् तेहरानः स्वस्य परमाणु-कार्यक्रमस्य विषये किमपि अनुचितं पीडनं न स्वीकरिष्यतीति, एतादृशाः पदाक्षेपाः तनावं वर्धयितुं शक्नुवन्ति इति प्रोक्तवान्। अन्ताराष्ट्रिय-परमाणु ऊर्जा-संस्थायाः (आई. ए. ई. ए.) इत्यस्य प्रमुखेन राफेल ग्रीसी इत्यनेन सह दूरवाण्या वार्तालापे अराघवी इत्यनेन एषा टिप्पणी कृता।

मोरोक्को-देशस्य द्विदिवसीयां आधिकारिक यात्रायां गमिष्यति रक्षामंत्री राजनाथसिंहः

हिमसंस्कृतवार्ताः। रक्षामंत्री राजनाथसिंहः सोमवासरात् मोरोक्को-देशस्य द्विदिवसीय आधिकारिक यात्रायां भविष्यति। एतत् कस्यापि रक्षामन्त्रिणः उत्तर-आफ्रिका-देशस्य प्रथमा यात्रा भविष्यति, येन भारत-मोरोक्को-देशयोः मध्ये वर्धमानस्य सामरिक अभिसरणस्य विषये अवधानं प्रदीयते। भ्रमणकाले मन्त्री बेरेचिड्-नगरे टाटा-एड्वान्स्-सिस्टम्-मोरोक्को इत्यस्य वील्ड्-आर्मै-प्लेटफार्म इत्यस्य नूतननिर्माण-सौकर्यस्य उद्घाटने भागं ग्रहीष्यति। एतत् सौविध्यं आफ्रिकादेशस्य प्रथमं भारतीय-रक्षा-निर्माण-केन्द्रं अस्ति, यः आत्मनिर्भर-भारत-उपक्रमस्य अन्तर्गतं भारतस्य रक्षा-उद्योगस्य वर्धमान-वैश्विक-पदाक्षेपं प्रतिबिम्बयति। श्रीसिंहः मोरोक्को-देशस्य समकक्षीयेन अब्देलतीफ् लौडियाई इत्यनेन सह वैपक्षिकं मेलनं करिष्यति, येन रक्षा-सामरिक-उद्योग-सहकारः सुदृढः भवेत्। उभौ पक्षौ रक्षाक्षेत्रे सहकारविषये सहमति-पत्रे अपि हस्ताक्षरे करिष्यतः इति अपेक्षा अस्ति।

प्रधानमन्त्रिणा गुजरातस्य भावनगरे 'समुद्र से समृद्धि' इति कार्यक्रमः सम्बोधितः

हिमसंस्कृतवार्ताः।

प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना प्रत्येकस्मिन् क्षेत्रे आत्मनिर्भरतायाः आह्वानम् अकरोत्, विदेशेषु भारतस्य अवलंबनम् तस्य बृहत्तमेषु शत्रुषु अन्यतमम् अस्ति इति दृढीकृतवान्। सः अवदत् यत् सप्तचत्वारिंशदधिक द्विसहस्रतम वर्षपर्यन्तं विकसितभारतस्य सङ्कल्पं साधयितुं भारतं स्वावलम्बी-राष्ट्ररूपेण विश्वस्य समक्ष स्थातुं समयः इदमेव अस्ति। प्रधानमन्त्री भावनगरे 'समुद्र से समृद्धि' इति कार्यक्रमे सम्बोधयन् आसीत्। भारतं समुद्रीय-महाशक्तिः निर्मातुं स्वस्य सर्वकारस्य दूरदृष्टिं प्रकटयन् प्रधानमन्त्रिणा नरेन्द्रमोदिना उक्तं यत् सप्तचत्वारिंशदधिक द्विसहस्रतम-वर्षपर्यन्तं वैश्विक समुद्रीय-व्यापारे देशस्य भागं त्रिगुणितं कर्तुं लक्ष्यम् अस्ति। कार्यक्रममावधौ प्रधानमन्त्रिणा द्वात्रिंशत्सहस्रकोटिरूप्यकाणां बहुविध-परियोजनानां उद्घाटनम्, शिलान्यासं च

विहितम्। श्रीमोदी मुम्बई-अन्ताराष्ट्रिय-कूज-टर्मिनल् इत्यस्य अपि उद्घाटनं विहितवान्, अपि च अष्टशताधिक सप्तसहस्र कोटिरूप्यकाणां अनेकासां प्रमुख सागरीय-परियोजनानां उद्घाटनं कृतवान्। भारतस्य ऐतिहासिकस्य सागरीयशक्ति-विषये प्रवदन्, प्रधानमन्त्री अवदत् यत् एकः समयः आसीत् यदा विश्वस्य चत्वारिंशत् तः पञ्चाशत् प्रतिशतं यावत् सागरीय-व्यापाराः भारते निर्मितानां नौकायानेन क्रियते स्म। प्रधानमन्त्रिणा समुद्रीय क्षेत्रस्य दुर्बलतायाः कृते पूर्व-प्रशासनं आरोपितं, उक्तं च यत् अनुज्ञापत्र-प्राप्त-राज-व्यवस्थया, वैश्वीकरणोत्तर-नीतिभिः च वैदेशीय-राष्ट्राणाम् उपरि अवलंबनम् वर्धितम्। सः अघोषयत् यत् इदं क्षेत्रं शीघ्रमेव "एकराष्ट्र, एकपतन प्रक्रिया" अङ्गीकरिष्यतीति, यस्य उद्देश्यं सम्पूर्ण देशे पतन-प्रक्रियां सरलीकरणं अस्ति।

अहमदाबाद्-मुम्बई बुलेट ट्रेन इत्यस्य प्रथमः खण्डः २०२७ वर्षपर्यन्तं कार्यान्वितः भविष्यति-वैष्णवः

हिमसंस्कृतवार्ताः। न्यू-आस्ट्रेलियन्-टनलिङ्ग-पद्धत्याः केन्द्रीय रेलमन्त्री अश्विनी-वैष्णवः अवदत् यत् बहु-प्रतिक्षितस्य अहमदाबाद्-मुम्बई बुलेट ट्रेन इत्यस्य प्रथमः खण्डः सप्तविंशत्यधिक द्विसहस्रतम-वर्षपर्यन्तं कार्यान्वितः भविष्यति। नवी मुम्बई-नगरे घनसोली-शिलफाटा-सुरङ्गयोः सफलतायाः अनन्तरं मन्त्री वार्तावाहिन्यैः सह वार्तालापं कुर्वन् आसीत्। श्री-वैष्णवः अहमदाबाद्-मुम्बई-बुलेट-रेल्-

परियोजनायां सफलतायाः प्रशंसां अकरोत्, यतः एषा अष्ट-दशमलवीर चत्वारि कि. मी. परिमितः सुरङ्गमार्गः बी. के. सी. शिलफाटा इत्येतयोः मध्ये एकविंशतिः कि. मी. यावत् समुद्रान्तर्गतस्य सुरङ्गस्य भागः अस्ति, यस्मिन् ठाणे-क्रीक इत्येतयोः अधः सप्त कि. मी. यावत् विस्तारः अन्तर्भवति। सः सूचितवान् यत् अस्याः परियोजनायाः विंशत्यधिक त्रिशतं कि. मी. यावत् मार्गः पूर्णः अभवत्।

सुभाषितम्

तृणानि नोन्मूलयति प्रभञ्जनो,
मृदूनि नीचैः प्रणतानि सर्वतः।
स्वभाव एवोन्नतचेतसामयं,
महान्महत्त्वैव करोति विक्रमः॥

अर्थात्- जिस प्रकार से प्रचण्ड आंधी बड़े बड़े वृक्षों को जड़ से उखाड़ देता है किन्तु छोटे से तृण को नहीं उखाड़ता, उसी प्रकार पराक्रमीजन अपने बराबरी के लोगों पर ही पराक्रम प्रदर्शित करते हैं और निर्बलों पर दया करते हैं।

प्रतिदिन नवीनतम हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकवार्तापत्रं प्राप्त्यर्थं 7876636263 Whatsapp संख्या मध्ये नमो नमः लिखन्तु

To get the latest h|msanskritvartah Daily Sanskrit Newspaper every day, write Hello on 7876636263 Whatsapp

सूचना- हिमसंस्कृतवार्ताः दैनिकपत्रे व्याकरणात्मक-अशुद्धिनां कृते सम्बद्धाः पत्रकाराः लेखकाश्च उत्तरदायिनः भविष्यन्ति

कार्यालयः हिमसंस्कृतम् प्रकाशनम् जसवं कोटला तहसीलपरिसरस्य सम्मुखे कस्बा कोटला, जिला कांगड़ा हि.प्र. पत्रव्यवहारसङ्केतः - १७७१११

क्रीडावार्ताः

हिमसंस्कृतवार्ताः। बैडमिन्टन क्रीडायां भारतस्य सात्विक साईराज रंकीरेड्डी चिरागशेट्टी इत्युभयोः पुरुष-युगलं स्वकीयेन उत्तम प्रदर्शनेन पञ्चविंशत्यधिक-द्विसहस्रतम वर्षस्य चाईना-मास्टर्स स्पर्धायाः उपान्त्यचक्रीय द्वन्द्व मलेशिया देशस्य आरोन चिया, सोह वूई यिक इत्यभौ सम्मुखं कृतवन्तः।

शिक्षकाणां अध्यापकपात्रतापरीक्षायाः अनिवार्यता विषये सर्वकारस्य मौनं किमर्थम् - जयरामठाकुरः

हिमसंस्कृतवार्ता: -शिमला-

पूर्वमुख्यमन्त्री विपक्षस्य नेता च जयरामठाकुरः उक्तवान् यत् सर्वोच्चन्यायालयेन राष्ट्रव्यापिरूपेण प्रथमतः अष्टमीश्रेणीपर्यन्तं कार्यं कुर्वतां शिक्षकाणां कृते शिक्षकपात्रतापरीक्षां उत्तीर्णां कर्तुं स्वकार्यं धारयितुं पदोन्नतिं च कर्तुं अनिवार्यं कृतम्। एतेन निर्णयेन राज्ये अध्यापयन्तः सहस्राणि शिक्षकाः अस्याः पात्रतापरीक्षायाः उत्तीर्णता अनिवार्या जाता। देशस्य विभिन्नेषु राज्येषु सर्वोच्चन्यायालयस्य निर्णयस्य समीक्षायाः अनुरोधः कृतः अस्ति। अन्येषु राज्येषु यथा उत्तरप्रदेशः राजस्थानं च अस्मिन् विषये सर्वोच्चन्यायालयस्य समक्षं समीक्षायाचिकाम् प्रवेशितवन्तः। परन्तु हिमाचलप्रदेशसर्वकारः मौनम् अस्ति। अस्मिन् विषये स्वस्य वृत्तिः अपि स्पष्टीकृता नास्ति। राज्ये सर्वत्र शिक्षकसमूहाः अस्मिन् विषये

सर्वकारस्य हस्तक्षेपस्य आग्रहं कृतवन्तः, अन्यराज्यानां इव हिमाचलसर्वकारेणापि सर्वोच्चन्यायालयस्य निर्णयस्य समीक्षायाचिका दातव्या इति आग्रहं कृतवन्तः। परन्तु हिमाचलप्रदेशसर्वकारेण शिक्षाविभागेन च अस्य निर्णयस्य विरुद्धं सर्वोच्चन्यायालये याचिकायाः निर्णयः अद्यापि न कृतः, येन निर्णयेन प्रभाविताः सर्वे शिक्षकाः दुःखदशायां सन्ति। कालः गच्छति, सर्वकारः मौनम् एव तिष्ठति। विपक्षनेता उक्तवान् यत् सर्वोच्चन्यायालयस्य निर्णयात् सप्ताहत्रयं गतम्, परन्तु सर्वकारेण अद्यापि किमपि प्रभावी कार्यं न कृतम्। माननीयन्यायालयस्य एतेन आदेशेन शिक्षकाः दुःखिताः सन्ति। तेषां कार्याणि संकटे सन्ति। अस्य निर्णयस्य आलोके सर्वकारेण सम्बन्धितशिक्षकाणां चिन्ताः श्रुत्वा ते सम्बोधनीयाः येन अध्यापनं प्रभावितं न भवति। जयरामठाकुरेण उक्तं यत् माननीयेन सर्वोच्चन्यायालयेन अंजुमन ईशात-ए-तलीम ट्रस्ट बनाम महाराष्ट्र-सर्वकार-प्रकरणे, २०२५ तमस्य वर्षस्य सितम्बर-मासस्य प्रथमे दिने आदेशः कृतः, येन देशे सर्वेषां सेवारतशिक्षकाणां कृते शिक्षकयोग्यतापरीक्षायां उत्तीर्णता अनिवार्या जाता। एतेन कार्यहानिः भवितुम् अर्हति। एतेन देशे राज्ये च कोटिकोटिशिक्षकाः प्रभाविताः, दुःखिताः च सन्ति। हिमाचलप्रदेशे सहस्राणि शिक्षकाः अपि प्रभाविताः भवन्ति। शिक्षकाः दीर्घकालं यावत् शिक्षाधिकारविधानस्य अन्तर्गतं सेवां कुर्वन्ति प्रशिक्षिताः च सन्ति। सर्वेषां प्रभावितराज्यानां सर्वकाराः स्वशिक्षकाणां हिताय सर्वोच्चन्यायालये समीक्षायाचिकाः प्रवेशितवन्तः। अस्मिन् विषये पूर्वभाजपासर्वकारेण एतेषां शिक्षकानां नियमितीकरणाय सर्वोच्चन्यायालयपर्यन्तं युद्धं कृतम् आसीत्, तदनन्तरं एतासु सर्वासु परिस्थितिषु शिथिलतां प्रदातुं प्रायः १२ सहस्राणि शिक्षकाः नियमिताः अभवन्।

पशुमित्रनियुक्तेः नियमाः स्थापिताः, वेतनं ५,०००, वर्षे १२ अवकाशदिनानि, नियुक्तेः अनन्तरं स्थानान्तरणं न भविष्यति

पशुमित्रनियुक्तिः हिमाचलम्

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला।

पशुपालनक्षेत्रे स्थानीययुनां सहभागितां वर्धयितुं राज्ये पशुचिकित्सासेवानां, प्रजातिपरिष्कारसुविधानां च सुदृढीकरणाय राज्यसर्वकारेण पशुमित्रनीतिः-२०२५ आरब्धा अस्ति। अस्याः नीतेः अन्तर्गतं प्रारम्भिकपदे ग्राम्यक्षेत्रेषु सहस्रयुनां प्रशिक्षणं कृत्वा पशुमित्ररूपेण नियुक्तिः भविष्यति। अस्याः नीतेः प्राथमिकम् उद्देश्यं गृहपशूनां तत्कालीनस्वास्थ्य आवश्यकतानां पूर्तये अस्ति। पशुपालनविभागस्य प्रवक्तृणा उक्तं यत् मुख्यमन्त्री सुखविन्दरसिंहसुक्खः इत्यस्य दृष्ट्या एषा योजना सम्भवा अभवत्। सः अकथयत् यत् यत्र पशुचिकित्सालयाः ग्रामेभ्यः दूरं स्थिताः सन्ति तत्र पशुमित्रं कृषकाणां पशुचिकित्सकानाम् च मध्ये सेतुरूपेण कार्यं करिष्यति, साहाय्यार्थं च सर्वदा उपलभ्यते। सः अवदत् यत् समुदाय-आधारित-पशुपालनं नूतनं नास्ति। वर्षाणां यावत् समुदायः, सर्वकारः च मिलित्वा पशुपालनस्य प्रबन्धनार्थं कार्यं कुर्वन्ति। अधुना स्थानीययुवकानाम् पशुमित्रत्वेन नियुक्त्या एषा परम्परा अधिका सुदृढा भविष्यति। एतेन न केवलं पशुपालनप्रबन्धने समुदायस्य सहभागिता सुनिश्चिता भविष्यति अपितु युनां कृते जीविकायाः आयस्य च अवसराः अपि प्राप्यन्ते। नियुक्तानि

पशुमित्राणि तस्मिन् एव क्षेत्रे कार्यं करिष्यन्ति, तेषां स्थानान्तरणं न भविष्यति। तेभ्यः केवलं चतुर्होरां कार्यं कृत्वा पञ्चसहस्ररूप्यकाणां मासिकं मानदं दास्यते। पशुपालनविभागस्य गतिविधिषु पशुमित्राणि सम्मिलितानि भविष्यन्ति तथा च विभागस्य योजनानां विषये अपि च मानवपशुसङ्घर्षादिमहत्त्वपूर्णविषयेषु, निराश्रितपशूनां समस्याविषये च ग्रामजनानां जागरूकतां जनयिष्यन्ति। पात्रतां प्राप्तुं अभ्यर्थी सम्बन्धितस्य ग्रामपंचायतस्य अथवा नगरनिगमस्य निवासी स्यात्। तेषां दायित्वं पशुचिकित्सालयेषु पशुपालनक्षेत्रेषु च कार्यं कर्तुं, १४, २६, ३५ लीटरक्षमतायाः द्रवनाइट्रोजनपात्रेषु उत्पादनं, गो, महिषः, अधः, गोखरः इत्यादीनां बृहत्पशूनां संचालनं, सुरक्षितीकरणं च अन्तर्भवति। गर्भखाद्ययोजनायाः अन्तर्गतं तेषां भोज्यस्य गोणीं उत्पाद्य लाभप्रदानां कृते वितरितुं आवश्यकं भविष्यति। एतदर्थं तेषां शारीरिकपरीक्षा कर्तव्या भविष्यति, यत्र २५ किलोग्रामपर्यन्तं भारं वोढुं, एकस्मिन् निमेषे १०० मीटर दूरं व्याप्तुं च आवश्यकं भविष्यति। योजनायाः अन्तर्गतं पशुमित्रनियुक्तिसमितिः निर्मिता अस्ति, यत्र उपविभागीयः अधिकारी अथवा तस्य प्रतिनिधिः अध्यक्षः, वरिष्ठपशुचिकित्साधिकारी सदस्यसचिवः, सम्बन्धितः पशुचिकित्सकः सदस्यः च अस्ति एषा समितिः पशुमित्रस्य चयनप्रक्रियायाः कार्यकार्यस्य च निरीक्षणं करिष्यति। पशुमित्रं द्वारं द्वारं गत्वा पशूनां परीक्षणं करिष्यति, प्राथमिकचिकित्सां करिष्यति, टीकाकरणं करिष्यति, कृषकान् पशुपरिचर्याविषये शिक्षयिष्यति च।

अनुज्ञां विना ग्रामेषु गृहाणि न निर्मीयन्ते, प्रारूपाणाम् अनुमोदनं करणीयम् भविष्यति

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला।

हिमाचलप्रदेशे अनुज्ञां विना ग्रामेषु गृहाणि न निर्मीयन्ते। निर्माणस्य आरम्भात् पूर्वं नगरदेशनियोजनविभागेन निर्धारितनियमानुसारं प्रारूपं निर्माय अनुमोदितः च भवेत्। राज्ये एषा प्रथमा एतादृशी व्यवस्था प्रवर्तते। आपदां क्षतिं प्रति राज्यसर्वकारः विगतत्रिवर्षेभ्यः एतां व्यवस्थां कार्यान्वयति। आपद्भिः क्षतिं निवारयितुं, आकस्मिकनिर्माणं निवारयितुं च एतत् कार्यान्वितं भवति।

बृहत् भवननिर्माणार्थं नगरदेशनियोजन- विभागात् अनुमतिः आवश्यकी भविष्यति

पंचायतानां कृते गृहनिर्माणस्य अनुमतिं दातुं अधिकारः क्रियते, ग्रामपञ्चायतस्य सचिवाय तदर्थं अधिकारः दत्तः अस्ति। लघुगृहेषु सरलं मानचित्रं निर्माय पंचायतेन अनुमोदितं भविष्यति। परन्तु बृहत्भवनानां (६०० वर्गमीटर अधिकं) निर्माणार्थं नगरदेशनियोजनविभागात् अनुमतिः प्राप्तव्या भविष्यति।

ग्रामे बहुमतलभवनानि, वासगृहाणि च निर्मिताणि सन्ति

ग्रामे बहुमतलभवनानि, वासगृहाणि च निर्मिताणि सन्ति। पंचायतानां कृते मानचित्रस्य अनुमोदनेन अधुना तेषां आयः वर्धते, नियन्त्रणं चापि भविष्यति। नगरक्षेत्रसमीपस्थेषु ग्राम्यक्षेत्रेषु मानचित्ररहितानि बृहत्भवनानि उद्भूतानि सन्ति, तेषु नियन्त्रणं नासीत्।

आपदः हानिः न्यूनीकरणम् उद्देश्यम् : राजेशः धर्माणी

नगरदेशनियोजनमन्त्री राजेशः धर्माणी उक्तवान् यत् उद्देश्यं योजनाबद्धविकासः आपदाहानिः न्यूनीकर्तुं च अस्ति। अस्य उपक्रमस्य अन्तर्गतं नियमानुसारं गृहाणि निर्मीयन्ते।

22 सितम्बरतः ग्रीष्मकालीनविद्यालयेषु सारांशमूल्यांकनं न भविष्यति; विभागेन संशोधितं तिथिपत्रं प्रसारितं भव

हिमसंस्कृतवार्ता: - शिमला। हिमाचलप्रदेशस्य केषुचित् जनपदेषु निरन्तरवृष्ट्या, प्रतिकूलवातावरणस्य च कारणात् ग्रीष्मकालीनावकाशे सर्वकारीयविद्यालयेषु प्रथमतः अष्टमीपर्यन्तं कक्षायाः समीकरणमूल्यांकन-१ इत्यस्य तिथिः स्थगिता अस्ति। अधुना २२ सितम्बर दिनाङ्कस्य स्थाने कुल्लूमण्डले २४ सितम्बर दिनाङ्के अन्येषु मण्डलेषु २५ सितम्बर दिनाङ्के च एताः परीक्षाः आरब्धाः भविष्यन्ति। संशोधितं तिथिपत्रं निर्गतम् अस्ति। विद्यालयशिक्षानिदेशालयेन प्राथमिकगुणवतानियन्त्रणस्य उपनिदेशकं कुल्लू इत्यस्मै निर्देशः दत्तः यत् सः स्वस्य अधिकारक्षेत्रस्य सर्वेभ्यः विद्यालयेभ्यः चित्रकला, गृहविज्ञानं, संगीतं, गायनम्, वाद्यसङ्गीतं, पंजाबी, उर्दू च इत्यादीनां विषयाणां कृते प्रश्नपत्राणि सज्जीकर्तुं सूचयत्। कुल्लूमण्डलस्य कृते अपि षष्ठीतः अष्टमीपर्यन्तं कक्षायाः संशोधिताः तिथयः निर्गताः सन्ति। विद्यालयशिक्षानिदेशालयेन सर्वेभ्यः उपनिदेशकेभ्यः निर्देशः दत्तः यत् तेषां अधिकारक्षेत्रस्य सर्वेभ्यः संस्थाप्रमुखेभ्यः आवश्यककार्याणि कर्तुं दृढतया अनुपालनं च सुनिश्चित्य निर्देशं ददातु।

जिला-शिक्षा-प्रशिक्षण-संस्थानम्, नीमचम् इत्यस्य प्राङ्गणे अखिलभारतीयकालिदाससमारोहः - २०२५ सम्पन्नः

हिमसंस्कृतवार्ता:- जगदीश डाभी।

अखिलभारतीयकालिदाससमारोहः
२०२५ - जिला-स्तरीया प्रतियोगिता,
नीमच

साहित्य-संस्कृतयोः सुगम्या सुशोभितं
जिला-शिक्षा-प्रशिक्षण-संस्थानम्,
नीमचम् इत्यस्य प्राङ्गणे विशेषं जातं,
यदा अखिलभारतीय-कालिदास-
समारोहः २०२५ इत्यस्य अन्तर्गता
जिला-स्तरीया प्रतियोगिता गरिमया
वातावरणेन सम्पन्ना। एषा परम्परा
१९५८ तः निरन्तरं प्रवर्तते। या
अस्याः जनपदस्य छात्राणां प्रतिभां
नूतनानि शिखराणि प्रदत्तवती।
कार्यक्रमस्य शुभारम्भः मां सरस्वती-
पूजन इत्यनेन अभवत्। सरस्वती-
वन्दना श्रीमती चन्दा, सोलंकी इत्यनेन
प्रस्तुताभूत्। माननीयः सहायक-
संचालक-महोदयः श्रीमनोज-जैन-
नामकः श्रीदिग्विजय-पालीवालेन
सत्कारितः। संस्थानस्य प्राचार्या
श्रीमतीपुष्पाञ्जलि-तिवारी-नाम्ना
सकृता च। संस्कृत-गीतं श्रीमती
भाग्यवन्ती निमावत इत्यनेन
प्रस्तुतम्। कार्यक्रमस्य सञ्चालनं
संस्कृत-प्रकोष्ठस्य जिला-प्रभारी
श्रीभगवतीलाल-शर्मा इत्यनेन सम्यक्
कृतम्। अस्मिन् अवसरे संभाषण-
प्रतियोगिता, श्लोक-पाठ-
प्रतियोगिता, चित्रकला-प्रतियोगिता
च आयोजिता। निर्णायक-मण्डले
श्रीदिग्विजय-पालीवालः, श्रीमती
हेमलता-वर्मा, श्रीमती शिक्षा-शर्मा च
आसन्। प्रतियोगिताफलम्-
प्रथमस्थानम् संभाषण-प्रतियोगिता
शरद् नागदा (कक्षा १२, उत्कृष्ट-
मनासा)
श्लोक-पाठ-प्रतियोगिता : प्रथमः
(कक्षा १२, उत्कृष्ट-नीमच)।
चित्रकला-प्रतियोगिता : साक्षी (कक्षा
९, सांदीपनि-विद्यालयः मनासा)
द्वितीयस्थानम्। संभाषण-प्रतियोगिता
: खुशबू (कक्षा ९, सांदीपनि-
विद्यालयः नीमच)

श्लोक-पाठ-प्रतियोगिता : हर्षितः (कक्षा ११, उत्कृष्ट-मनासा) चित्रकला-
प्रतियोगिता : रैनकः (कक्षा ९, सांदीपनि-विद्यालयः जावद्)
तृतीयस्थानम्- संभाषण-प्रतियोगिता : अनम् बी (कक्षा ९, सांदीपनि-
विद्यालयः जावद्) श्लोक-पाठ-प्रतियोगिता : कुञ्जबाला गोपालः (कक्षा
१०, सांदीपनि-विद्यालयः जावद्)। चित्रकला-प्रतियोगिता : शीतल
(कक्षा १२, उत्कृष्ट-नीमच) प्रमाणपत्रवितरणम्विजेतारः माननीय-
सहायक-संचालक-श्रीमनोजजैन-महोदयेन करकमलात् प्रमाणपत्रैः
सन्मानिताः। अवसरे अस्मिन् सहायक-संचालक-महोदयः, प्राचार्या
महोदया, पालीवालमहोदयेनश्च विद्यार्थिभ्यः प्रेरणादायी उद्बोधनं
दत्तवन्तः। सर्वेभ्यः छात्राणाम् उत्साहवर्धनं कृतम्। कार्यक्रमः संस्थायाः
गतिविधि-प्रभारी श्रीमती इन्दिरा-लोहार इत्यनेन कृत-आभार-प्रदर्शनेन
समापनं प्राप्तवान्। अयं आयोजनः विद्यार्थीनां प्रतिभा-विकासे,
कालिदासस्य सांस्कृतिक-परम्परायाः संरक्षणे च अतीव महत्त्वपूर्णः
सिद्धः!

लसतु संस्कृतं गृहे गृहे च पुनरपि- जौनपुरजनपदे द्वादशदिवसीयं "सरल- संस्कृत- सम्भाषणम्" कार्यक्रमस्य उद्घाटनम्

हिमसंस्कृतवार्ता:- डॉ. अमित शर्मा

उत्तरप्रदेशसंस्कृतसंस्थान लखनऊद्वारा संचालितस्य "गृहे गृहे
संस्कृतम्" योजनायाः अन्तर्गतं जौनपुरजनपदस्य
करझाकलायां कालिदासस्य प्राथमिकविद्यालये १८
सितम्बरदिनाङ्के द्वादशदिवसीयस्य "सरलसंस्कृतसम्भाषणम्"
कार्यक्रमस्य उद्घाटनम् अभवत्। विद्यालयस्य प्राचार्यः
मोहम्मदशादः दीपं प्रज्वलितवान्, वाग्देवीसरस्वत्याः
प्रतिमायाः माल्यार्पणं च कृतवान्। संस्थायाः प्रशिक्षिका
पूनमसिंहः उक्तवती यत् "अस्माकम् उद्देश्यं संस्कृतभाषा
प्रत्येकस्य गृहे, प्रत्येकस्य व्यक्तेः मुखे भवेत्।" विद्यालयस्य
प्राचार्यः बालकान् संस्कृतं शिक्षितुं वक्तुं च प्रोत्साहयति स्म।
अस्मिन् अवसरे विद्यालयस्य अध्यापिका रागिनी यादवः,
रीना, फातिमा, सुष्मिता यादवः, शिक्षामित्र लीलावती देवी,
शिक्षकौ सत्यप्रकाशचौहान- जयशंकर श्रीवास्तवौ छात्रैः
संस्थानस्य अधिकारिणः आभासिक- पटल- माध्यमेन
उपस्थिताः आसन्।

प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः नेतृत्वे पञ्चविंशति कोटिजनाः दारिद्र्यात् बहिः आगताः- सूचना-प्रसारण-राज्यमन्त्री एल्. मुरुगनः

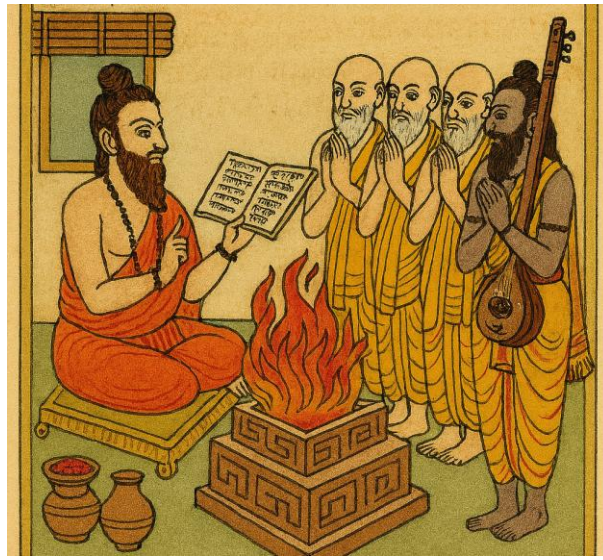

हिमसंस्कृतवार्ताः। सूचना-प्रसारण-राज्यमन्त्री एल्.
मुरुगनः अवदत् यत् प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः नेतृत्वे
पञ्चविंशति कोटिजनाः दारिद्र्यात् बहिः आगताः सन्ति।
नवदिल्ल्यां मोदीनोमिक्स्-ए जर्नी आफ् इन्क्लूसिव् ग्रोथ्
इति पुस्तकस्य विमोचनानन्तरं मन्त्री अवदत् यत् अस्मिन्
पुस्तके प्रधानमन्त्रिणः नरेन्द्रमोदिनः पञ्चविंशति वर्षाणि
यावत् सार्वजनिकसेवाः, गुजरातस्य मुख्यमन्त्रीतः भारतस्य
प्रधानमन्त्रीपर्यन्तं, तस्य परिवर्तनशीलयात्रा च चित्रितम्
अस्ति। प्रधानमन्त्री जन-धन योजना, प्रधानमन्त्री-सुरक्षा-
बीमा योजना इत्यादीनां योजनानां उल्लेखं कुर्वन्
श्रीमुरुगनः अवदत् यत् एताः योजनाः जनानां कल्याणाय
कार्यान्विताः सन्ति। अस्मिन् कार्यक्रमे भाषमाणः, सूचना-
प्रसारण-मन्त्रालयस्य सचिवः सञ्जय् जाजुः, उक्तवान् यत्
सर्वकारेण कार्यान्वितानां योजनानां सकारात्मकप्रभावं
प्रकाशयितुं शोधस्य आवश्यकतायाः विषये अवधानं
प्रदत्तम्।

प्रभाताभिलाषः (सत्यान्वेषणम्)

गीतानि खिन्नानि हि, छन्दसि विह्वलानि।
रागिण्यः शिथिलाः सदा, रागा दासत्वमागताः॥१॥
निशि दिवं जगराम्यहम्, शशिनि चकोरवदिच्छया।
निशिचरपदयोः कृतं, प्रभातमभ्यर्थयेऽनिशम्॥२॥
आसीदभिलाष एव मे, कलिकां तितलाभ्यः प्रदातुमहम्।
अश्रूपूरितपालिकां, नयनोत्सवकृत्स्व वहन्तुमहम्॥३॥
ऋतवः पुनर्बहवः पतिताः, वने बहुलाः पराजिताः।
वसन्तमवाप्तुमिच्छिताः, परं विधिना निरोध्यते॥४॥
किं भाग्यमल्लिखितं नु को, लिलेख तदपाकतुमीशते।
सलिलबिन्दुरिव सिन्धुषु, स्वयमेव लीयते नियतम्॥५॥
कः खलु जनो न दुःखितः, न च वेद शोके स्थिरम्।
कः खलु रविर्न दग्धवान्, न चलितमार्गोऽपि॥६॥
देहः प्राणश्च चेतना, कल्पनैव केवलं सदा।
शूलपथेषु पुष्पकं, विमृशामहे वयं पुनः॥७॥
सत्यनिमेषसंकटे, सृजति विनाशमप्ययः।
शान्तसलिलसिन्धुषु, लहरीमन्विच्छामहे॥८॥
मूलकाव्यम्- मुक्तेश्वरः पाराशरः
संस्कृतानुवादः- डॉ. महिमा शुक्ला

हिमसंस्कृतवार्ता: , ईदरधीरजः, हैदराबाद:

श्रीमद्भागवतप्रवचनम् - ३३

दशमस्कन्धस्य प्रत्येकं श्लोकद्वारा अथवा गायत्रीमन्त्रद्वारा हवनं कुर्यात्, यतोहि तत्त्वतः महापुराणमिदं गायत्रीस्वरूपं हि वर्तते। हवनशक्तिः यदि न सम्भवेत्, तर्हि तत्फलस्य प्राप्तये ब्राह्मणेभ्यः हवनसामग्रीं दानत्वेन प्रदद्यात् तथा नानादोषनिवारणार्थं, न्यूनताधिकतयोः निरोधार्थं, दोषशान्त्यर्थं वा विष्णुसहस्रनामस्तोत्रं यथाशक्ति पठेत्। अनेन सर्वकर्म सफलं भवति, यतोहि नान्यत् किमपि कर्म इतोऽपि श्रेयस्करं स्याल्लोके। पुनः द्वादशब्राह्मणेभ्यः मधुपायसादिकम् उत्तमखाद्यपदार्थं भोजयेत्, तथा व्रतपूर्वार्थं गोसुवर्णादिकस्य दानं कुर्यात्। यदि सामर्थ्यं स्यात्, तर्हि पलत्रयमितस्य स्वर्णस्य सिंहासनं विधाय, तस्योपरि सुन्दराक्षरैः लिखितं श्रीमद्भागवतग्रन्थं संस्थाप्य, तम् आवाहनादिविविधैः उपचारैः सम्पूज्य, तथा पुनः जितेन्द्रियम् आचार्यं वस्त्राभूषणगन्धादिभिः अर्चयित्वा, दक्षिणासहितं तस्मै तत्समर्पयेत्। अनेन कार्येण सः बुद्धिमान् दाता जन्ममरणबन्धनात् मुक्तः भविष्यति। सप्ताहपारायणस्य विधिर्यं सर्वपापात् मोचयति।

एवं प्रकारेण नियमानां सम्यक् पालनेन मङ्गलमयमिदं भागवतम् अभीष्टफले प्रददाति, तथा धर्मः, अर्थः, कामः मोक्षः चेति चतुर्णां पुरुषार्थानां प्राप्त्यर्थं सहयोगित्वेन कार्यं करोति, अथवा तत्साधनं भवति, नात्र संशयः।

सनकादयः उक्तवन्तः- 'नारद! इत्थं रीत्या सप्ताहश्रवणविधिं वयं सम्पूर्णतः त्वद्विषयं श्रावितवन्तः, इतोऽपि अन्यत्किं श्रोतुमिच्छसि? अनेन श्रीमद्भागवतेन भोगः एवं मोक्षः चेति उभयं हि हस्तगतं भविष्यति' इति।

सूतदेवः अब्रवीत्- 'शौनक! एवमुक्त्वा महामुनयः सनकादयः सप्ताहपर्यन्तं विधिपूर्वकं सर्वपापनाशिन्याः,

भुक्तिमुक्तिप्रदात्र्याः भागवतकथायाः प्रवचनं कृतवन्तः। तत्र सर्वे प्राणिनः नियमपूर्वकं कथायाः श्रवणं कृतवन्तः। तदनन्तरं ते सविधिं भगवतः पुरुषोत्तमस्य स्तुतिम् अकुर्वन्। कथायाः अन्ते ज्ञानः, वैराग्यः, भक्तिः चेति त्रयोऽपि पुष्टां गताः, एवं ते त्रयोऽपि तत्क्षणात् तरुणाः भूत्वा सर्वजीवानां चित्तं स्वदिशि आक्रष्टुमारभन्तः।

स्वमनोरथः पूर्णतां गतः इत्यतः नारदोऽपि अत्यन्तं प्रसन्नः अभूत्, तस्य समस्तशरीरे रोमहर्षणं जातम्, एवं सः परमानन्देन पूर्णः अभवत्। इत्थं प्रकारेण कथां विश्रुत्य भगवतः परमप्रियः नारदः कृताञ्जलिः सन् प्रेमगद्गदया वाचा सनकादीन् प्रति वक्तुम् आरभत इति, शुभम्। (०६/६१-७४)

नन्दिनी- नमो वः। अद्यतने 'अध्येता' इत्यस्य वार्ता- कार्यक्रमे स्वागतं करोमि। नमस्ते काव्ये।

काव्या- नमो नमः। अद्य प्रथमा वार्ता अस्ति यत् मणिपुरे प्रच्छन्न-आक्रमणे असम-राइफल्स-सैनिकाः द्वौ हतौ, पञ्च च आहताः।

नन्दिनी- एषा वार्ता तु दुःखदा। सैन्यिकानां सुरक्षा अस्माकं कृते अत्यावश्यकी अस्ति। अग्रिमा वार्ता का अस्ति, काव्ये?

काव्या- आम्, नन्दिनि, शोचनीयम् एव। द्वितीया वार्ता इयमस्ति यत् 'जैश-ए-मोहम्मद' सङ्गठनस्य एका शाखा पुरुषपुरे 'मसूर-अजहरस्य' कुटुम्बजनानां सम्मानार्थं सम्मेलनाय योजनां कृतवती अस्ति, यतः ते 'सिन्दूर-अभियाने' मृताः।

नन्दिनी- एषा वार्ता तु चिन्ताजनका। आतङ्कवादस्य पोषणं न हिताय। अग्रिमा वार्ता का अस्ति, काव्ये?

काव्या- आम्, नन्दिनि, शोचनीयम् एव। तृतीया वार्ता इयमस्ति यत् तमिलनाडु-राज्यस्य मुख्यमन्त्री चेन्नै-नगरे अमेरिकीय-संस्थायाः षट्कोटि-पञ्चाशत्-लक्ष-डॉलर-मूल्यकम् दत्तांश-केन्द्रम् उद्घाटितवान् अस्ति।

नन्दिनी- एषा तु प्रागतिकारिणी वार्ता। सूचना-प्रौद्योगिकी-क्षेत्रे एतादृशानि निवेशानि राज्यस्य आर्थिक-वृद्धये सहायकानि भवन्ति। अग्रिमा वार्ता का अस्ति, काव्ये?

काव्या- आम्, नन्दिनि, उत्तमम् उक्तं भवत्या। चतुर्थी वार्ता इयमस्ति यत् 'लश्कर' सङ्गठनस्य कश्चन प्रमुखः स्वीकृतवान् अस्ति यत् भारतीय-आक्रमणेन पाकिस्ताने मुरिदकेय-स्थितम् आतङ्कवादि-शिबिरं नष्टं कृतम्।

नन्दिनी- एषा वार्ता तु सन्तोषजनिका। आतङ्कवादस्य दमनं सर्वथा प्रशंसनीयम्। पञ्चमी अन्तिमा च वार्ता का अस्ति, काव्ये?

काव्या- आम्, नन्दिनि, शोभनम्। पञ्चमी वार्ता इयमस्ति यत् जम्मू-कश्मीरे आतङ्कवादिनः गहनेषु वनेषु भूगर्भीयान् दृढान् आश्रयान् निर्मितवन्तः अभूवन्।

नन्दिनी- एषा वार्ता तु चिन्ताजनका। आतङ्कवादिनः एतादृशं कार्यं कृत्वा देशस्य शान्तिं भङ्गयितुं प्रयतन्ते। धन्यवादः काव्ये, अद्यतन-वार्ता-प्रस्तुतिकरणाय।

काव्या- नमो नमः। सरकाव्ये। श्रोतव्यः अपि धन्यवादः।

ईदर-धीरजः, हैदराबादः

पति- पत्न्योः मध्ये हास- परिहासम्

पत्नी- यदि मां भूत-प्रेतः ग्रहीष्यति तर्हि त्वं किं करिष्यसि?

पतिः- अहं भगिनीभ्रातृणां मध्ये न वदिष्यामि।

पत्नी- 😡😡😡😡😡😡

माता- स्नुषा-पतिषु हास- परिहासम्

माता- प्रेम अन्धः अस्ति, किमपि दृष्टुं न शक्नोति।

स्नुषा- परञ्च मम प्रेम तु योद्धा (लडाकू) अस्ति 😡 सदैव युद्धं करोति।

पतिः- 😡😡😡😡😡😡

यदि माता एवं पत्नी एकत्र भवति, तर्हि पतिः किमपि न कर्तुं शक्नोति। 😊

श्रीममलेश्वरमहादेवार्चनम्

आयातास्तव मन्दिरं सविनयं
भक्ताः किमाख्यामि तेजानासि त्वमहो
तदीयहृदयं तद्दृशं दुर्भागम्। सर्वेषां
सफलं प्रयोजनशतं कर्तुं समर्थो
यतः। शम्भो! त्वां ममलेश्वर!
प्रभुवर प्रीत्यै दयां प्रार्थये॥१॥

हे प्रभु! भक्तगण आप के मन्दिर में विनम्र होकर पूजा अर्चना के लिए आये हुए हैं। आप को मैं क्या बताऊँ। उनके हृदय की सब भावना और उनकी दयनीय दशा को आप स्वयं भली-भाँति जानते हैं। आप उनकी सभी इच्छाओं को पूर्ण करने में समर्थ हैं। हे ममलेश्वर! शम्भु मैं उनकी प्रीति के लिए आप से दया की याचना करता हूँ।

रचयिता- वत्स-देशराज-शर्मा
संस्थापकाध्यक्षो वैदिकगणः, भारतम्

